

uhlídáš mamčin polibek?

V její hlavě se cosi přerušilo. Cosi se rozpustilo v slzách. Hleděla do tmy a nic necítila. Asi. Necítila nic, co by se dalo popsat slovy. Co by se dalo popsat jakýmkoli z jazyků, které více či méně znala.

Byla daleko

daleko od všeho

jen bolest, ta byla tak blízko...

Choulí se na posteli. Cítí, jak na ni seshora ukapává strop. Všechno padá – tak nějak pomalu – jako med zagroských včel.

Afsaneh se vsakuje do bolesti. Ano, zmate bolest, poplete ji – až bolest nebude vědět, kdo je kdo – kdo je bolest, kdo Afsaneh: *Ztratíme se spolu. Snad už jsme dávno ztraceny. Ztratíme se v proudu polozapomenutých jazyků, azizam.*

Afsaneh leží a myslí na tetu Yasnu, na sestřenku Samaneh, jejího brášku a všechny ty ostatní – všechny oběti, všechny zraněné. Barvy, slova jsou pryč. Jsou příliš daleko... Snad to ani není pravda. Jak pak by mohla? Kdyby byla, tak se o tom mluví, ne? Zde v srdci Evropy. Ale jako by o tom tady nikdo nevěděl.

Nikdo se nestará...

Afsaneh se schoulí ještě více do sebe.

Proč pluje Afsaneh pryč ze světa?

Může za to obloha, která tu nikoho nezajímá.

Obloha, která se vloupala do mrtvých očí Samaneh. Vtrhla tam bez zaklepání, bez zeptání... Je to nemilosrdné? Snad. Ale když teta Yasna otevřela černý pytel a pohlédla na svou dceru, zcela jistě se jí lépe padalo do nebe než do hrůz, v nichž Samaneh vydechla. Zcela určitě bylo milosrdnější dívat se do očí s oblohou a přelétajícími ptáky než na spánky potřísněné krví, než do popela vpleteného do vlasů...

Afsaneh viděla tetu Yasnu, jak sklouzává dolů do nebe, dolů do hrobu, jak ještě líbá dceru na studenou tvář.

Ach, Samaneh, cítíš ten polibek? Samaneh, zůstane s tebou ten polibek? I když tě hlínou zasypou? Uhlídáš ho na své tváři? Uhlídáš tento mamínčin polibek?

Kdyby byla Afsaneh doma, byla by také mrtva? Byla by ve stejném průvodu, stála by vedle své sestřenky (snad by taky stejně jako Samaneh ztratila při útěku botu) a pak by byla vedle ní i položena? A její *māmān* by plakala úplně stejně jako teta Yasna.

Māmān s tetou si nejsou moc podobné, přestože jsou sestry.

Ale pláčou úplně stejně.

Úplně úplně stejně.

V srdci Afsaneh voní květiny ze sestřenčina pohřbu. Zní v něm zlomený zpěv, šum holubích křídel ~~~ prý vypustili tři. Jednoho líbala teta, druhého strýc, třetího bratránek. Holoubci vzlétli. Yasna se rozkřičela... Babička nemohla najít kapesník, otírala se do šátku, který ji padal z hlavy; poté se snažila slíbat Yasniny osiřelé slzy.

Afsaneh si představuje svoji *māmān*:

Jak se snaží být na pohřbu silná, jak drží na srdci rámeček s fotkou své neteře – jako by své srdce chtěla uchránit, jako by usmívají se fotka Samaneh mohla odehnat žal, jako by mohla zalepit ránu na zraněném srdci. Samaneh. Samaneh. Její neteř, která byla stejně stará jako její dcera. *Drahá, milovaná Afsaneh, ještěže jsi v Evropě. Ještěže jsi v Evropě.*

Yasna pláče. Ostatní zpívají zlomenými hlasy. A *māmān* není schopna ze sebe vydat jedinou hlásku. Objímá Yasnu, svoji sestru. Objímá Afsaneh, která je tisíce kilometrů daleko. Líbá ji v duchu na čelo.

Kývá se ze strany na stranu.

Slunce svítí.

Slunce je chytá.

Slunce je přidržuje.

Māmān začne zpívat,

Básník říká: *Rána je místo,*

kudy do tebe vstupuje světlo.

Māmān odhalí své srdce, zvedne ruce nad hlavu,

mává s květinami a s rámečkem ve vzduchu,
 tančí a stín jejich paží, květů a mladého úsměvu
 hladí hrob, na němž leží její vzlykající synovec.
 Stín jejich paží, květů a mladého úsměvu připomíná anděla.
 Zní zurna, tluče dojra, tleskají dlaně...
 Strýc tančí, má zavřené oči.
 Je to oslava života, je to vzdor.
 Vytržení ze světa.
 Je to loučení, je to požehnání
pro tebe, Samaneh.
Je hlasité, slyšíš?
Nedaleko zpívá
tvůj milovaný pes.
Tvoje māmān
si utírá uslzenou tvář
a přidává se ke zpěvu...
 می‌شنوی؟ این صدا؟ بوسه مامان را حس می‌کنی؟
 Afsaneh si začne pobrukovat jakousi melodií.
 Má pocit, že ji někdo políbil na čelo.
 Afsaneh pluje se svým hlasem.
 Se vzpomínkami na Samaneh.
 S bolestí své tety, své matky,
 své rodiny, svého národa...
 Ze stropu se sypají okvětní plátky.
 Obloha světlá od jihovýchodu.
 Kdosi ji znovu políbí.
Samaneh,
uhlídáš maminčin polibek?
Uhlídáš jej? A co ten,
který nám vlepila na čela,
když jsem vás naposledy navštívila?
Ten si pamatuješ? Šla jsi mě vyprovodit na autobus.
Kvetly divoké máky. Kvetly divoké máky. Kvetly...

Obloha světlá od jihovýchodu. Spánek se laskavě rozlévá do pokoje. Afsaneh konečně usíná. Před oknem tančí holé větve stromu. Stín dopadá na její tělo. Vypadá to, jako by u ní poletoval anděl. Matka v duchu líbá milovanou dceru na čelo

leden–únor 2026
v upomínku všech

جاويدنامان